NOTITIE

Blootstellingsrisico gewasbeschermingsmiddelen
Koningspade 30 Hoogwoud

HzA stedebouw & landschap, 24 februari 2025

Aanleiding
Voor de locatie Koningspade 30 is een bestemmingswijziging in voorbereiding van agrarisch (paardenhouderij) naar manege in combinatie met zorg. De planlocatie ligt aan de Koningspade in Hoogwoud, en wordt omringd door woningen en agrarische bedrijven. Het perceel heeft op dit moment een agrarische bestemming. Het achterliggende land wordt als weidegrond gebruikt.
Voor het plan heeft de gemeente advies ingewonnen bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN). De omgevingsdienst geeft aan dat aangetoond zal moeten worden dat er minimale blootstelling zal zijn aan bestrijdingsmiddelen, dat er sprake is van een acceptabel verblijfsklimaat en dat het gebruik van de omliggende percelen niet wordt beperkt.
Voorliggende notitie ´Blootstellingsrisico gewasbeschermingsmiddelen´ voorziet in deze beoordeling.

Wettelijke kaders
Vaste jurisprudentie van de Afdeling luidt dat wanneer het gaat om het gebruik van gewas-beschermingsmiddelen, er geen wettelijke bepalingen bestaan over de minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen worden geteeld en gevoelige functies[1]. Een manege en de zorgboerderij zijn gevoelige functies. Er dient dus een belangenafweging plaats te vinden. Naast het garanderen van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de nieuwe woningen (met een spuitvrije zone), is het van belang dat de agrariërs hun bedrijfsactiviteiten kunnen uitvoeren zonder dat zij in hun bedrijfsvoering door de realisatie van de gevoelige functies worden beperkt.

De minimaal aan te houden afstand dient zodanig te worden gekozen dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van het gevoelige object kan worden gegarandeerd. De Afdeling acht een afstand van 50 meter tussen gevoelige functies en agrarische bedrijvigheid waarbij gewasbeschermings-middelen worden gebruikt, daarbij niet onredelijk. Een kortere afstand is mogelijk, mits daaraan een deugdelijke motivering ten grondslag wordt gelegd (vaak middels een locatiespecifiek onderzoek). Er is op dit moment nog geen door de Afdeling bestuursrechtspraak geaccepteerd blootstellingsmodel voorhanden. Voorliggend initiatief is daarom beoordeeld en beargumenteerd met de gegevens die voorhanden.

Bepalen van de aandachtszones
De afstand van 50 meter is bepaald in een uitspraak van de Afdeling uit 2002[2] op basis van het op dat moment geldende milieubeleid. Ten tijde van dat beleid gold op grond van artikel 13 van de Bestrijdingsmiddelenwet 1963, het daarop gebaseerde Lozingenbesluit open teelt en veehouderij en de bijbehorende Regeling testmethoden driftarme doppen Lozingenbesluit open teelt en veehouderij, een verplichting om driftreductie toe te passen van minimaal 50%. Op grond van het huidige Activiteitenbesluit dient standaard een driftreducerende techniek te worden gehanteerd van minimaal

[1] Een gevoelige functie is een plek waar mensen gedurende langere tijd kunnen verblijven. In jurisprudentie zijn eerder een woning, een tuin bij een woning, een sportveld, een kantoor/ bedrijfsgebouw en een kampeerterrein/ recreatieverblijf als gevoelige functies aangemerkt. Bestemmingen die het bovengenoemde gebruik toestaan, kunnen daarmee worden aangemerkt als gevoelige bestemmingen.
[2] ARRvS 24 juli 2002, ECLI:NL:RVS:2002:AE5754

75%, een norm die kortom de helft strenger is geworden, waardoor bedoelde afstand van 50 meter thans minstens kan worden gehalveerd tot 25 meter. Hierbij is ook van belang dat bedoelde 50 meter werd gehanteerd in een tijd dat gewasbeschermingsmiddelen waren toegelaten welke nu al geruime tijd vanwege herbeoordelingen onder het regime van de Biocidenverordening zijn uitgefaseerd, terwijl nieuwe middelen met een lagere potentiële schadelijkheid en lagere persistentie hiervoor in de plaats zijn gekomen.
*Bovenstaande is niet in de voorliggende notitie betrokken. Als **aandachtszone** wordt **50 meter** rond de gevoelige functie aangehouden.*

Het initiatief

De aanleiding voor het opstellen van het bestemmingsplan is de legalisering van Talentenhoeve Stal Hoogwoud, zodat op het perceel aan de Koningspade 30 te Hoogwoud een manege met pensionstalling en ondergeschikte fokkerij, met een maatschappelijke voorziening in combinatie met de paarden-houderij geëxploiteerd mag blijven worden (waaronder paardentherapie/coaching en het aanbieden dan dagbesteding).

Het bestemmingsplan ´Koningspade 30 Hoogwoud´ maakt de beoogde bedrijfsvoering van gebruiksgerichte paardenhouderij (maximaal 50 paarden) met maatschappelijke zorg gerelateerd aan paarden (maximaal 5 zorgplaatsen en 10 thuiszittersplaatsen) mogelijk.

afb.1 Verbeelding bestemmingsplan Koningspade 30

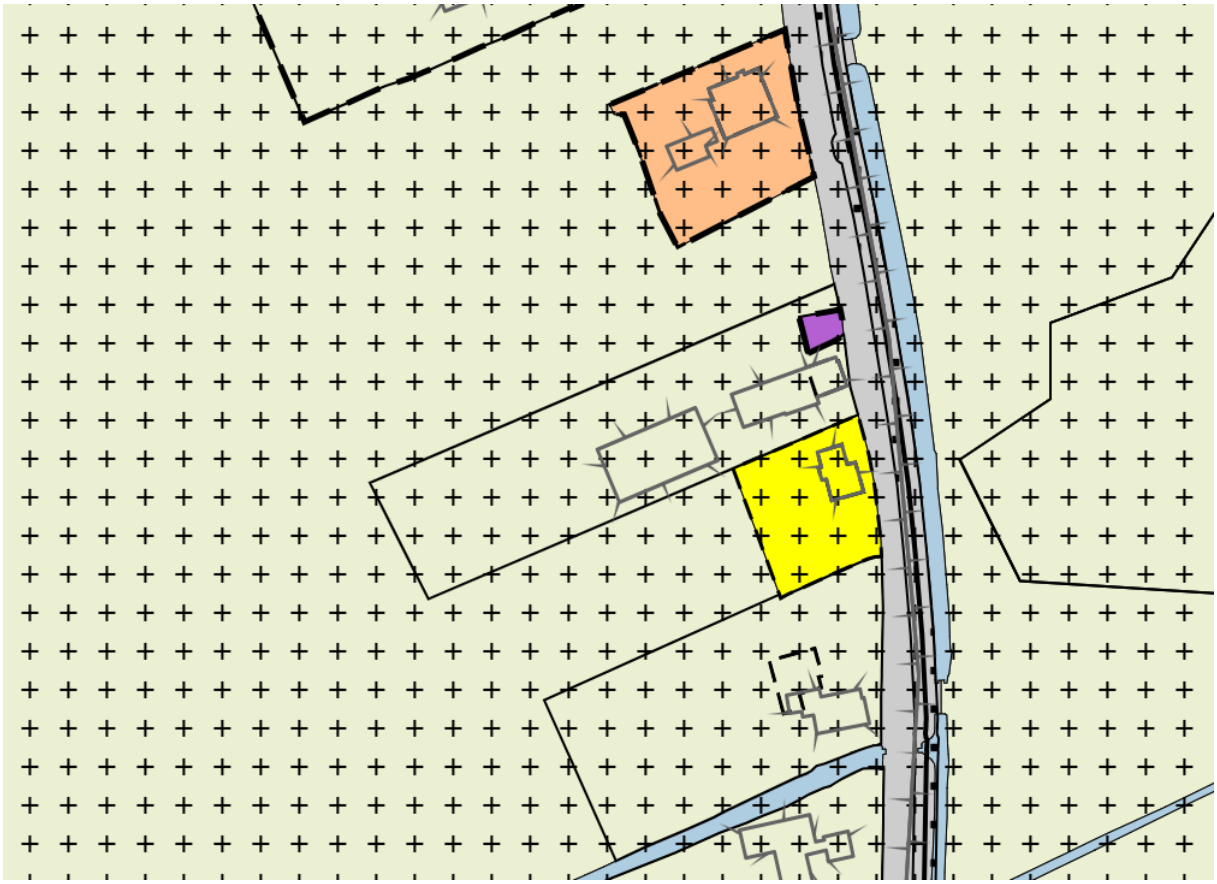
Situatie

De planlocatie wordt omringd door agrarische gronden, met bedrijfswoningen langs de Koningspade. Direct ten zuiden van het bedrijf is een woonbestemming aanwezig (Koningspade 29).

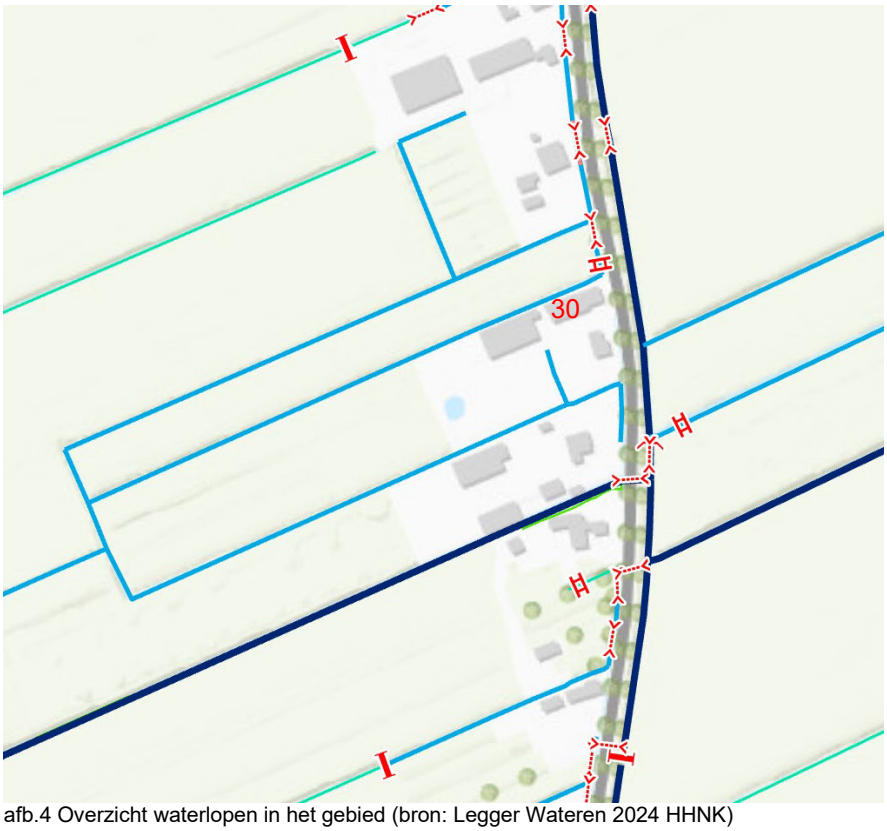
Op basis van het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer 2014 is op de beoogde landerijen de realisatie van boomgaarden **niet** mogelijk. Omdat bij fruitteelt overwegend zijwaarts en opwaarts gespoten wordt zijn gevoelige functies in de buurt van boomgaarden het meest gevoelig voor spuitdrift.

afb.2 Ligging manege en zorgboerderij aan de westzijde van de Koningspade (bron: googlemaps, plangrens indicatief)

afb.3 Uitsnede uit het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer 2014

De planlocatie wordt aan alle zijden omringd door sloten. De Legger wateren van het Hoogheemraadschap laat zien dat het primaire (donkerblauw) en secundaire (lichtblauw) sloten betreft:

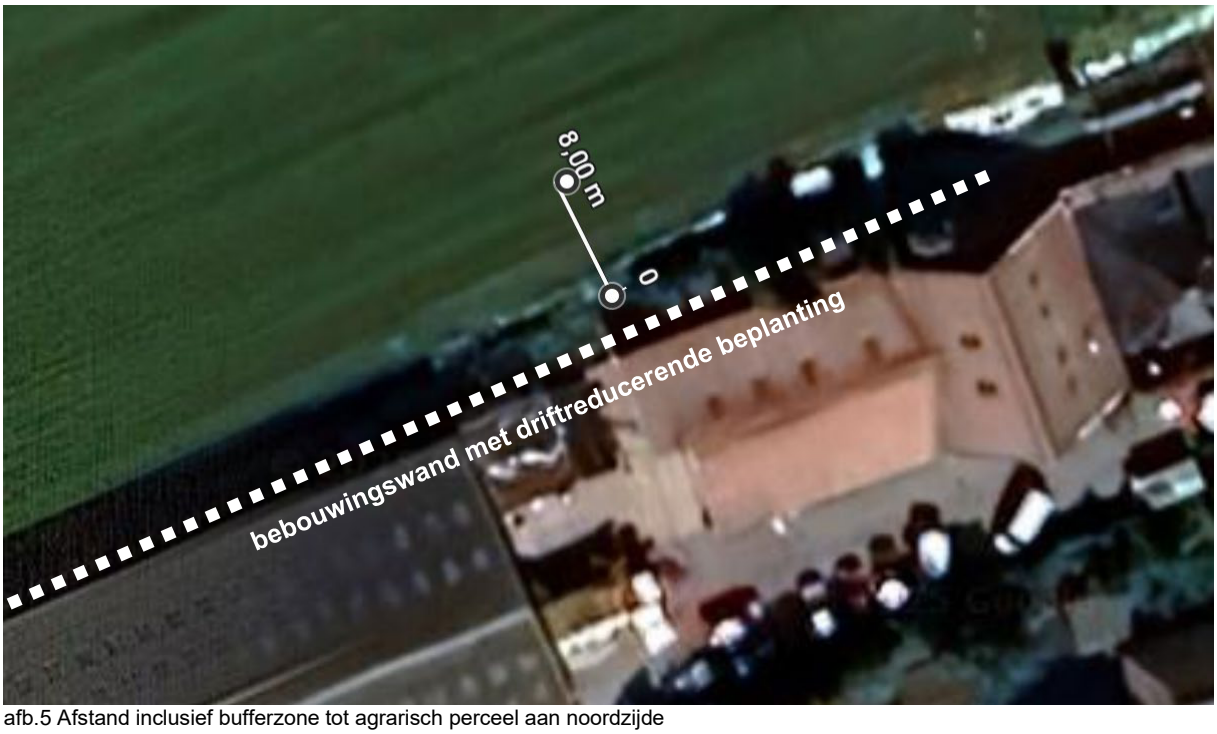
afb.4 Overzicht waterlopen in het gebied (bron: Legger Wateren 2024 HHNK)

Gebruik van bestrijdingsmiddelen

Op basis van de planologische mogelijkheden, huidige gebruik en reële prognose voor de komende tien jaar, wordt het blootstellingsrisico voor bestrijdingsmiddelen op de omliggende agrarische gronden als volgt beoordeeld:

Het westelijke deel van de planlocatie bestaat uit weidegrond ten behoeve van de manege.

Op het perceel direct ten noorden van Koningspade 30 wordt nauwelijks gesproeid omdat het perceel in gebruik is als grasland. Incidenteel wordt het 1 jaar gebruikt voor bollenteelt. Bollenteelt kent een neerwaartse sproei.
Tussen de planlocatie en de agrarische gronden aan de noordzijde ligt een sloot. De gemiddelde breedte op de waterlijn is 3 meter. De bestaande bebouwing staat op ca. 2 meter uit de slootkant. Daarnaast functioneert een bufferzone van 5 meter vanaf de insteek van het water. Volgens het Activiteitenbesluit mag er geen gewasbeschermingsmiddel in het oppervlaktewater terecht komen. De virtuele afstand tot de agrarische grond is opgeteld 8 meter (zie afbeelding 5).
Daarnaast functioneert de aanwezige bebouwing op de planlocatie als ‘wand’. In het landschappelijke inpassingsplan wordt voorgesteld om de wanden te laten begroeien met klimplanten zoals de Wilde wingerd *(Parthenocissus)* en Klimop *(Hedera helix),* door gebrek aan ruimte voor knotwilgen. De bladhoudende klimplanten in combinatie met de schuurwanden zorgen voor driftreducering. Op grond hiervan kan er vanuit gegaan worden dat de drift van de middelen niet bij de gevoelige functie kan komen en de agrarische bedrijfsvoering als gevolg van het legalisatieplan niet wordt beperkt.
De gronden worden mogelijk weer betrokken bij de Talentenhoeve als weidegrond, waardoor het perceel functioneert als bufferzone.

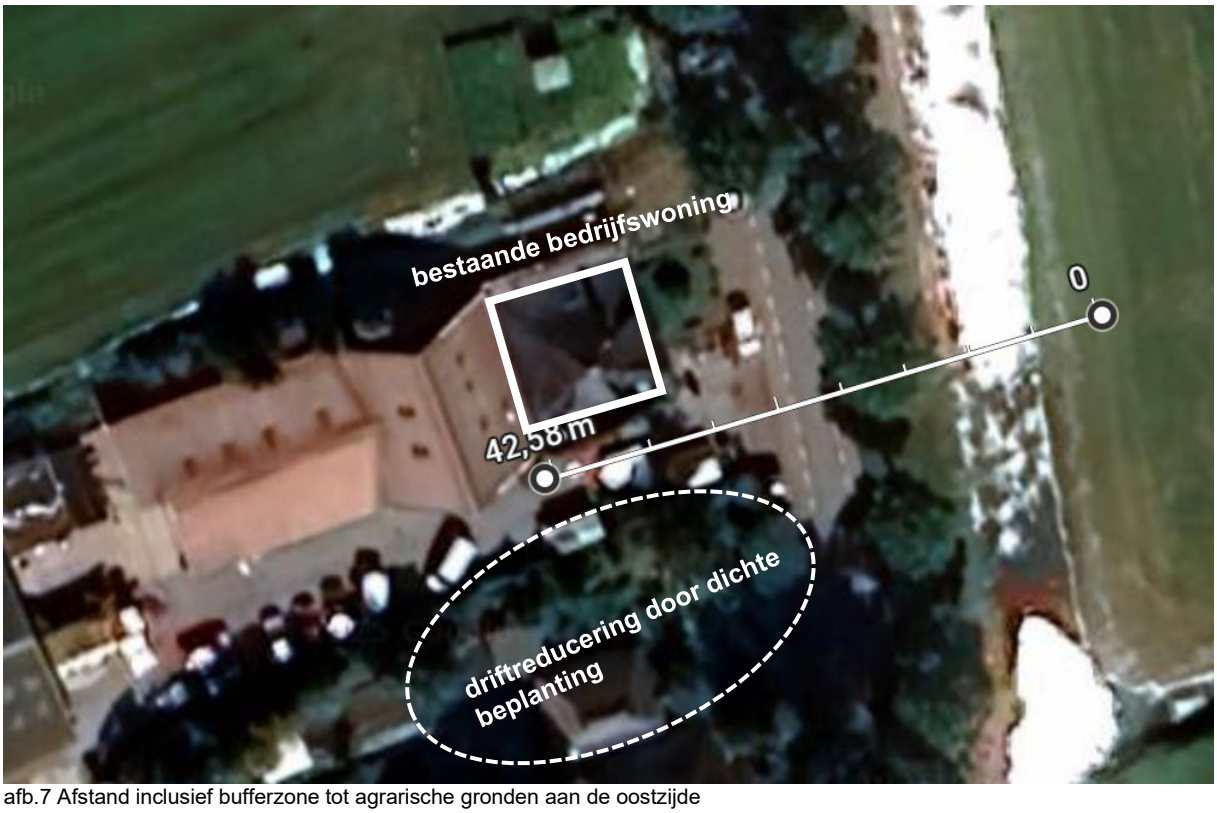
afb.5 Afstand inclusief bufferzone tot agrarisch perceel aan noordzijde

Koningspade 31 betreft Museumboerderij West-Frisia, met vee dat in de zomer naar buiten gaat. Het is aannemelijk dat het huidige gebruik de komende 10 jaar wordt gecontinueerd. Het museum heeft een maatschappelijke functie, rondom de boerderij liggen gronden die voor beweiding worden gebruikt. Het gebruik van de agrarische gronden door de museumboerderij geeft geen blootstellingsrisico voor bestrijdingsmiddelen op de planlocatie.

afb.6 Afstand inclusief bufferzone tot weidegronden museumboerderij aan noordzijde

De agrarische gronden ten oosten van de Koningspade zijn de afgelopen 10 jaar in gebruik geweest als grasland en zullen dit waarschijnlijk ook de komende 10 jaar zijn. De afstand van deze gronden (inclusief bufferzone) tot de rand van de planlocatie is ca. 25 meter. Tussen de planlocatie en de agrarische gronden aan de oostzijde ligt een brede sloot. Op basis van de Legger betreft het een hoofdwaterloop met een breedte van 7,14 meter. De bufferzone is 5 meter vanaf de insteek van het water. Volgens het Activiteitenbesluit mag er geen gewasbeschermingsmiddel in het oppervlaktewater terecht komen. Tevens is er sprake van een bestaande bedrijfswoning, waarvoor het blootstellingsrisico niet verandert. De virtuele afstand tot de agrarische gronden aan de westzijde is opgeteld 42,50 meter. Het voorste deel van het perceel wordt heringericht met gebouwen en parkeerplaats (zie . Het terrein ligt voor een groot deel achter de tuin van de woning Koningspade 29. De afstand tot de gevoelige functies in de buitenruimte is meer dan 50 m.
Aan de voorzijde van de planlocatie is bebouwing en (driftreducerende) beplanting aanwezig. Er is daarmee geen sprake van potentieel blootstellingsrisico.

afb.7 Afstand inclusief bufferzone tot agrarische gronden aan de oostzijde

Op de locatie Koningspade 28 is sinds enkele jaren een fokkerij voor Blonde d'Aquitaines, met ca. 25 ha weidegrond eromheen. Sinds 2007 is op de locatie de historische stolpboerderij vervangen voor een nieuwe stolpboerderij en zijn de stallen vernieuwd. De huidige eigenaren wonen sinds 2009 op de locatie. De fokkerij van Blonde d'Aquitaines is als hobby ontstaan en is ondertussen uitgegroeid tot een volwaardige agrarische bedrijfsvoering. Het is een groeiend bedrijf dat naar verwachting ook de komende 10 jaar hier gevestigd zal zijn. Tussen de planlocatie en de agrarische gronden aan de zuid- en zuidwestzijde ligt een sloot. De gemiddelde breedte op de waterlijn is 4,50 meter. Volgens het Activiteitenbesluit mag er geen gewasbeschermingsmiddel in het oppervlaktewater terecht komen. De agrarische gronden buiten het agrarisch bouwvlak van Koningspade 28 liggen op meer dan 50 meter vanaf de planlocatie.
Omdat de agrarische gronden op meer dan 50 meter vanaf de hindergevoelige functie liggen, er geen gewasbescherming plaatsvindt en het een nieuwe bedrijf betreft met toekomstperspectief is het aannemelijk te concluderen dat er geen sprake is van een potentieel blootstellings-risico.

afb.8 Afstand inclusief bufferzone tot agrarische gronden aan de zuidwestzijde

Afweging

De gemeente Opmeer heeft een memo met werkinstructies opgesteld, dat een tabel bevat om initiatieven aangrenzend aan spuitzones te beoordelen en maatregelen beschrijft om af te wijken van de spuitvrije zone en hoe hierbij een goed woon- en leefklimaat wordt gewaarborgd. Deze memo en de tabel kunnen worden gebruikt als richtlijn voor de beoordeling van initiatieven.

Op basis van de tabel wordt het initiatief als volgt beoordeeld:

- **Ja,** door de functiewijziging van agrarisch naar manege en zorgboerderij is er sprake van een intensivering van het gebruik;
- **Nee**, het is niet mogelijk om een 50 meter spuitvrije zone te hanteren tot het naastgelegen agrarische perceel;
- Op basis van het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer 2014 is de naastgelegen agrarische percelen uitsluitend akkerbouw toegestaan (geen tuinbouw). Akkerbouw maakt vooral gebruik van neerwaartse spuittechnieken;
- De agrarische percelen worden van de planlocatie gescheiden door sloten. Volgens het Activiteitenbesluit mag er geen gewasbeschermingsmiddel in het oppervlaktewater terecht komen. Daarnaast functioneert een bufferzone van 5 meter vanaf de insteek van het water.
- Koningspade 30 heeft aan de westzijde agrarische grond in gebruik dat functioneert als bufferzone;
- Aan de noordzijde is door middel van de nieuwe bebouwingswand, die is voorzien van klimplanten, voldoende driftwering mogelijk. Er is een afstand van 8,50 meter tot het gewas (inclusief sloot). Op basis van de verwachting voor de komende 10 jaar zal op dit perceel nauwelijks sprake zijn van het gebruik van gewasbescherming. Omdat er in alle gevallen sprake is van driftwering door de bebouwingswand met klimplanten, is de situatie verantwoord.
- Aan de zuidzijde functioneert een nieuw veeteelbedrijf met toekomstperspectief. Het is aannemelijk te concluderen dat er geen sprake is van een potentieel blootstellingsrisico. De afstand van de gevoelige functies tot de agrarische gronden behorend bij dit perceel is meer dan 50 meter. Overigens is er op basis van het landschapsplan ruimte voor versterking van het groen langs de waterkant ten behoeve van driftreductie;
- Aan de oostzijde is de afstand tot potentieel gewas minimaal 42,50 meter (inclusief twee sloten), de afstand tussen gewas en gevoelige functies in de buitenruimte minimaal 50 m. De locatie ligt half verscholen achter een bestaande woning met een groene tuin. In de zone tussen de 42,50 meter en de 50 meter, met parkeervoorzieningen in de buitenruimte, zorgen beplanting en aanwezige bebouwing voor driftreductie. Er is geen sprake van een blootstellingsrisico;

- Voor het initiatief is een goed leefklimaat gewaarborgd. Omliggende gronden leiden op dit moment niet tot gezondheidsrisico's voor gewasbeschermingsmiddelen. Potentiële risico's worden door bebouwing en beplanting voorkomen. Er is sprake van een verantwoorde situatie.
- Aan de zuidzijde functioneert een nieuw fokbedrijf met toekomstperspectief. Het is aannemelijk te concluderen dat er geen sprake is van een potentieel blootstellingsrisico. De afstand van de gevoelige functies tot de agrarische gronden behorend bij dit perceel is meer dan 50 meter. Overigens is er op basis van het landschapsplan ruimte voor versterking van het groen langs de waterkant ten behoeve van driftreductie;
- Aan de oostzijde is de afstand tot potentieel gewas minimaal 42,50 meter (inclusief twee sloten), de afstand tussen gewas en gevoelige functies in de buitenruimte minimaal 50 m. De locatie ligt half verscholen achter een bestaande woning met een groene tuin. In de zone tussen de 42,50 meter en de 50 meter, met parkeervoorzieningen in de buitenruimte, zorgen beplanting en aanwezige bebouwing voor driftreductie. Er is geen sprake van een blootstellingsrisico;
- Voor het initiatief is een goed leefklimaat gewaarborgd. Omliggende gronden leiden op dit moment niet tot gezondheidsrisico's voor gewasbeschermingsmiddelen. Potentiële risico's worden door bebouwing en beplanting voorkomen. Er is sprake van een verantwoorde situatie.

In de afbeelding hieronder is de situatie nogmaals aangegeven:

afb.9 plan voor herinrichting planlocatie (vastgelegd in bestemmingsplan)

Conclusie

In voorliggende notitie is het blootstellingsrisico van de gevoelige functies op de planlocatie beoordeeld.

Dit enerzijds om na te gaan of de hindergevoelige functies nieuwe woningen zouden kunnen leiden tot beperkingen bij de exploitatie van de omliggende agrarische gronden en anderzijds om na te gaan of in en om de betrokken manege met zorgboerderij een aanvaardbaar leefklimaat kan worden geboden.

Uit de beoordeling blijkt dat er sprake is van een verantwoord leefklimaat waarbij op het aspect blootstellingsrisico gewasbeschermingsmiddelen niet hoeft te worden gevreesd voor beperkingen of spuitzonering voor de agrarische bedrijfsvoering.